

6596
40
6590

- Dane osobiste. (Imię, nazwisko, stopień, wiek, zawód i stan cywilny):** Tekla Wróblewska, ochotniczka, ur. 23. IX. 1902 r., maszynistka Urzędu Wojewódzkiego w Nowogródku, młotarka.
- Data i okoliczności aresztowania:** 13.V.1940 r. przy przechodzeniu granicy t. zw. niemiecko-bolszewickiej w Zargbach Kościelnych (wieś Wielka-Dąbrowa).
- Nazwa obozu (wieś) - miejsca przymusowych robót):**
Od 19.V.40 do 25.V.41 w więzieniu - Zargby Kościelne,
Od 24.V.40 do 3.II.41 " - w Łomży.
W dniu 4. II. 41 r. wywieziona została do ZSKR (Karabas k/Karagandy), skąd odtransportowana do obozu przymusowych robót, znajdującego się o 120 km. od Karabasu p.n. "Samarka".
- Opis obozu, więzienia i t. p. (Termy, budynki, warunki mieszkaniowe, higiena).**
Więzienia w Zargbach Kościelnych i Łomży: budynki 3-piętrowe, murowane, o ścianach drewnianych, zamkniętych na śluzowe zasłony, okna silnie okratowane, szyby okien pomalowane białą olejną farbą. W budynku więziennym w Łomży było około 6.000 więźniów (za osadzonych Polaków - najwyżej 1.000). W niektórych pokojach dachów siedziało po 8 osób, przez 4-6 miesięcy sypiało się na betonowej posadce, bez ścianek siłników i kocioł. Po 6 miesiącach przeniesiono mnie do suteryny, wilgotnej, trudnej, bez powietrza. Spawarów ścianych przez 6 miesięcy nie urządzano, dopiero w 2 tygodnie przed wyjazdem do Rosji - wyprzedzali nas do specjalnej szopy na 5-minutową przechadzkę. Łazienka była obowiązkowa raz na miesiąc, ale o kąpiel nie było mowy, gdyż dawali 2 dekę mydła, które służyło do prania bielizny i kąpieli.
Opis przymusowych robót: ścianki, bez powietrza, cięższe, suchsze, po deszczu pełne błota, zamieszane, zaplnakwione, pełne suchych i karłowatych. W jednej takiej ściance mieszkało się 120 osób, spało się tylko na waleta - o praniu się nie można było myśleć. Kąpieć się można było najwyżej raz na tydzień, gdyż woda była b. daleko i dostawali ją okresowo.
- Skład jednostek, więźniów, sąsiedztwo (narodowość, kategoria przestępstw, poziom umysłowy i moralny, wzajemne stosunki, etc.):**
w więzieniu w Łomży: 95% Polak i 5% Żydów - przeważnie za przechodzenie granicy, poziom umysłowy - różny, wzajemne stosunki - b. dobre.
W obozie przym. robót: 90% Rosjanek o bardzo niskim poziomie umysłowym t. zw. "szajman", reszta t. j. 2% - były to Polki ze średnim i wyższym wykształceniem.
- Życie w obozie, w więzieniu i t. p. (przebieg przeciętnego dnia, warunki pracy, normy wynagrodzenia, wyżywienie, ubranie, życie koleżeńskie i kulturalne etc.).**
W więzieniu - życie ciężkie (głód, brak powietrza, ciemność, i straszna ilość robót). Do wyroku skazującego - pracy ścisłej nie dał. Wyżywienie: o g. 6 rano - 600 gr. chleba i pół litra gorzkiej wody, god. - pół litra mąkiatej supy na suchą rybę, god. 18 - pół litra tej samej supy oo na obiad. Ubranie - własne.
W ciągu dnia robiłyśmy między sobą pogadanki, dyskusje na różne tematy, opowiadania filmów, wieczorem zaś odprawiałyśmy różaniec i litanie do Matki Bożej.
W obozie: o god. 4 pobudka, 4,30 - śniadanie (pół litra mąkiatej supy i o god. 5 wyjazd do pracy na ogrody (sadzenie kartofli, cebuli i t. p.) do god. 9-tej wieczór a 2-godzinny przerwa na obiad. Wynagrodzenie - żadne, gdyż służyły tylko tym, którzy mieli potem swoje miejsce, wyrabiano normy. Wyżywienie: rano pół litra rzadkiej porannej supy, god. 24, pół litra supy "szajki" (przez całe 6 miesięcy) i 2 łyżki kaszy z olejem, god. 21 (9 wiecz.) pół litra rzadkiej supy i chleba w zależności od wyrobionej normy (od 300 - 600 gr.). Z ubrania dostawałyśmy stare buty i spodnie do pracy. Życie koleżeńskie i kulturalne żadne - nie istniało.
- Stosunek władz NKWD do Polaków. (Sposób badania, tortury, propaganda komunistyczna, rozmowy o Polsce etc.):** stosunek NKWD do nas - wrogi, badania odbywały się tylko w nocy, tortury ścisłe nie stosowano. O Polsce stale rozmawiali, bo już się nie mogło i nigdy więcej nie powstanie. Propaganda komunistyczna - nie stosowano.
- Stosunek władz NKWD do Żydów (wzajemne napięcia między innymi):** brak się le...

9. Czy i jaka była łączność z rodzicami i rodziną: z kraju otrzymałem 2 kartki i 1 paczkę żywnościową od rodziny.

6596

10. Kiedy została zwolniona i w jaki sposób dostała się do Armii: z obrotu pracy roboty zostały zwolnione 2 września 1941 r.
Do dnia 17.XII.41 r. pracowałem na kolei Akmolinsk - Karkaly, zaś 18.XII.41 r. wyjechałem z całym eszalonom Polaków na południe i 2.II.42 r. zgłosiłem się w Sztabie 9 Dywizji do wojska, gdzie zostałem przyjęty.

Jakła Hrubiejska
.....
/ podpis /